

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011, 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten- Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011

Ons kenmerk
2015-0000668979

Uw kenmerk

-

Datum: 15 december 2015

Betreft: Actieplan open overheid 2016-2017

Bijgaand bied ik u namens het kabinet het actieplan open overheid 2016-2017 aan. Dit actieplan bevat de ambities en acties van het kabinet en haar partners ter bevordering van een open overheid. Het actieplan geeft mede uitvoering aan moties uit uw Kamer. Het betreft de uitvoering van moties Voortman (Kamerstukken II 2013/14, 33750 VII, nr. 31) en Oosenbrug (Kamerstukken II, 2014/15, 34 000 VII, nr. 14)¹, die de regering verzoeken om snelle beschikbaarstelling van overheidsinformatie in de vorm van onderzoeksrapporten, uitvoeringstoetsen en inkoop- en subsidie-informatie. Ook de nationale open data agenda (NODA) die ik u onlangs heb toegezonden maakt deel uit van het actieplan 2016-2017. Met de NODA en het actieplan geef ik uitvoering aan de moties van de leden Schouw en (Kamerstukken II 2014/15, 34 123, nr. 13) en Veldman (Kamerstukken II 2014/15, 34 123, nr. 15) waarin uw Kamer aandringt op het actief en met voldoende kwaliteit beschikbaar stellen van overheidsdata. Ten slotte geeft het actieplan invulling aan het Nederlandse lidmaatschap aan het Open Government Partnership.

Het actieplan 2016-2017 is mede opgesteld aan de hand van ideeën van burgers, maatschappelijke organisaties en overheden die ik het afgelopen jaar heb opgehaald in een brede consultatie².

Aanpak open overheid

Het kabinet heeft als uitgangspunt *'openbaar, tenzij'* bij het verschaffen van overheidsinformatie. Ik stel de kaders voor deze openbaarheid in de Wet Openbaarheid van Bestuur (Wob). Echter, openbaarheid ontstaat niet alleen door juridische verankering van het recht op informatie. Openbaarheid gaat om een behoorlijke omgang tussen overheid en burger. In de praktijk is daarbij een reële spanning te vinden tussen waarden van openbaarheid enerzijds en het waarborgen van privacy en de vrijheid om beleidsalternatieven in vertrouwelijkheid te kunnen bespreken anderzijds. De Algemene Rekenkamer kenschetst de praktijk van open

¹ Over de uitvoering van deze moties heb ik u geïnformeerd in de kabinetsreacties op de motie Voortman (2014-0000348218 en 2015-0000352956) en de motie Oosenbrug (2015-00597543).

² Zie hoofdstuk 4 in het actieplan.

data daarbij als 'weerbaarstig'³. Het realiseren van een open overheid die actief informatie beschikbaar stelt is dan ook een complex veranderproces. Die verandering vraagt een open attitude van bestuurders en ambtenaren en een lerend vermogen van de overheid. Naast kaderstellende maatregelen zet ik daarom in dit actieplan de incrementele aanpak uit het vorige actieplan voort. Het actieplan 2016-2017 werkt zo stapsgewijs aan meer openheid bij overheden met pilots, onderzoek, evaluaties, opschaling en kennisdeling.

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

Datum
15 december 2015

Kenmerk
2015-0000668979

Actieplan 2016-2017

Het actieplan 2016-2017 zet in op het actief beschikbaar stellen van overheidsinformatie en het stimuleren van een open houding en gedrag bij overheden. Hieraan geven de andere departementen en ik onder andere invulling met activiteiten in de nationale open data agenda, welke onderdeel zijn van dit actieplan. Daarnaast worden de pilots actieve openbaarheid in het kader van de moties Voortman en Oosenbrug⁴ en de pilot *open spending* op lokaal niveau opgeschaald. Het aangekondigde onderzoek naar het openbaar stellen van nieuwe informatiecategorieën⁵ heeft enige vertraging opgelopen en is inmiddels in afrondende fase. Deze bied ik u, tezamen met een kabinetsreactie, begin volgend jaar aan. De nieuwe informatiecategorieën zijn daarom nu niet opgenomen in het actieplan 2016-2017.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten doet actief mee in het actieplan. Zij verdiept en verbreedt namens gemeenten de pilot 'open raadsinformatie'⁶. Deze informatie maakt de overheid voor burgers transparanter, toegankelijker en stelt ondernemers in staat om nieuwe toepassingen te ontwikkelen. Met oog op dit laatste stimuleert het actieplan ook het hergebruik van open data. Zo zet de Stuiveling open data award goede initiatieven op dit gebied in het zonnetje en verkent de Universiteit van Utrecht hoe open data kan helpen bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Overheden en de private sector kunnen op deze manier van elkaar leren.

Hoewel het actief openbaar maken van informatie een belangrijke stap is naar een open overheid is dit niet voldoende. Een open attitude van ambtenaren en bestuurders is minstens zo belangrijk. Het Ministerie van IenM is voorloper bij de aandacht voor een open attitude. Zij zet haar ambities voor competentieontwikkeling bij ambtenaren en managers in dit actieplan voort. Deze aanpak is een inspirerend voorbeeld voor andere overheden en ministeries. Ook wordt de informele aanpak van Prettig Contact met de Overheid uit het vorige actieplan voortgezet. Deze informele interventies leiden gemiddeld tot kwalitatief betere besluiten, minder bezwaar- en beroepsprocedures, efficiënte processen, toename in vertrouwen van inwoners en toename in de arbeidstevredenheid bij ambtenaren⁷.

³ Trendrapportage Algemene Rekenkamer, 30 maart 2015.

⁴ Over deze pilots heb ik u geïnformeerd in de kabinetsreactie op de motie Voortman (2014-0000348218 en 2015-0000352956) en motie Oosenbrug (2015-00597543).

⁵ Over dit onderzoek heb ik u geïnformeerd in de kabinetsreactie op de motie Oosenbrug (2015-00597543).

⁶ Zie voor meer informatie over deze pilot de website www.openraadsinformatie.nl

⁷ Zie rapport *Eindrapportage pioniertraject mediationvaardigheden resultaten, analyses & aanbevelingen* (2010) en de rapportage *Legitimiteit van de overheid, aanvaarding van overheidsbesluiten en ervaren procedurele rechtvaardigheid* (2013).

Uitvoering actieplan

Het actieplan benoemt per actiepunt actiehouders. Zij dragen verantwoordelijkheid voor het slagen van de door hen beschreven resultaten in dat actiepunt. Voor de uitvoering van het actieplan open overheid 2016-2017 ondersteun ik actiehouders en overheden via het Leer- en Expertisepunt Open Overheid (LEOO). Zij bieden begeleiding, kennis en expertise en jaarlijks een bijeenkomst waarin alle actiehouders de voortgang van het actieplan bespreken.

Ten slotte

Het actieplan 2016-2017 presenteer ik aan het Open Government Partnership (OGP), waar Nederland sinds 2012 lid van is. Het OGP is een platform voor inmiddels 68 landen dat tot doel heeft transparantie, verantwoording en de responsiviteit naar burgers te vergroten. Het OGP verlangt dat deelnemende landen tweejaarlijks een actieplan open overheid presenteren, dat aan een aantal richtlijnen voldoet⁸. Bij het maken van dit actieplan is rekening gehouden met deze richtlijnen.

Het *Independent Review Mechanism* (IRM) van het OGP evalueert de nationale actieplannen. Zij zal begin 2017 een tussenevaluatie en begin 2018 een evalueatie over het actieplan 2016-2017 presenteren. Parallel hieraan organiseer ik jaarlijks een zelfevaluatie over het actieplan⁹. Op basis hiervan informeer ik u begin 2017 en begin 2018 over de voortgang van het actieplan open overheid 2016-2017.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

dr. R.H.A. Plasterk

⁸ Zie voor deze richtlijnen de website van het OGP op www.opengovpartnership.org.

⁹ De evaluaties van het IRM en de zelfevaluaties zijn te vinden op: <http://www.opengovpartnership.org/country/netherlands>.